

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Anny Žákovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci navrhovateľky **M.**, bytom v P, Z., proti odporkyni **S.P., B.**, o neprávom vyplatenú sumu 86.995,- Sk, na odvolanie odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 3. októbra 2006, č.k. 4Sd 146/2005-35, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 3. októbra 2006, č.k. 4 Sd 146/2005-35 **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom konania náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd rozsudkom z 3. októbra 2006 zrušil rozhodnutie odporkyne z 19. januára 2005, č. X., ktorým podľa §107 zák. č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení zákona č. 306/1991 Zb. (ďalej len „zák. č. 100/1988 Zb.“) a § 259 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zsp“) uložila povinnosť navrhovateľke vrátiť neprávom vyplatený invalidný dôchodok (jeho časť) v celkovej sume 86.995,- Sk, lebo nesplnením ohlasovacej povinnosti a vedomým prijímaním dôchodku vyplateného vo vyššej sume ako patrila spôsobila, že sa dôchodok poskytol vo vyššej sume ako patrila v dobe od 25. novembra 1996 - 20. januára 2000. Rozhodnutie odporkyne krajský súd zrušil, lebo dospel k záveru, že je predčasné, nebol dostatočne zistený skutkový stav a bolo vydané bez náležite vykonaného dokazovania, keď sa odporkyňa nevysporiadala so všetkými okolnosťami a námietkami tvrdenými navrhovateľkou.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala odporkyňa v zákonnej lehote odvolanie. Odôvodnila ho pochybeniami súdu, ktorý vychádzal len z tvrdení navrhovateľky, ktoré neboli ničím zdokladované. Doklady, ktoré sa nachádzali v dávkovom spise krajský súd nebral do úvahy. Vo veci bolo preukázané, že vznik celej neoprávnene vyplatenej sumy bol spôsobený a odvíja sa od nesplnenia prvej povinnosti (§ 106 zák. č. 100/1988 Zb.) a to neohlásenia narodenia syna M. 25. novembra 1996. Tvrdí, že táto skutočnosť je ako dôvod vzniku neprávom vyplatenej sumy v odôvodnení rozhodnutia jednoznačne uvedená. Splnením ohlasovacej povinnosti, teda oznámením narodenia syna M. navrhovateľkou, by neprávom vyplatená suma na invalidnom dôchodku nevznikla. V ďalšom vytýkala

krajskému súdu, že nevykonal žiadne dokazovanie k námitkam navrhovateľky, týkajúcim sa hlásenia každého príjmu rodiny po narodení dieťaťa vo vzťahu k invalidnému dôchodku. Navrhovateľka tieto tvrdenia ničím ani nepreukázala. Z uvedeného dôvodu považuje za čiastočne irelevantné aj dôvody uvedené v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 1So 12/2004 z 31. augusta 2004. Tiež uvádza, že rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. augusta 2004 riešil obdobie od 13. novembra 1993 do 20. januára 2000, avšak napadnutým rozhodnutím (z 19. januára 2006) je uložená povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú sumu za obdobie až od 25. novembra 1996 do 20. januára 2000. Žiadala zmeniť rozsudok krajského súdu a rozhodnutie č. X. z 19. januára 2006 potvrdiť ako vecne správne.

Navrhovateľka sa k odvolaniu odporkyne písomne nevyjadřila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, o odvolaní rozhodol bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 3 OSP a dospel k záveru, že odvolanie odporkyne nie je dôvodné.

Predmetom preskúmania bolo rozhodnutie odporkyne z 19. januára 2005, ktorým uložila navrhovateľke povinnosť vrátiť neprávom vyplatený invalidný dôchodok (jeho časť) v celkovej sume 86 998 Sk do 30 dní od doručenia rozhodnutia. Zo zisteného skutkového stavu jednoznačne vyplýva, že preplatok na dôchodku navrhovateľky vznikol preto, lebo navrhovateľka neohlásila do ôsmich dní narodenie syna M. dňom 25. novembra 1996.

Zákon č. 100/1988 Zb. stanovuje subjektom, zúčastneným na sociálnom zabezpečení, viaceré povinnosti, ktorými majú byť dosiahnuté jeho ciele a úlohy. Zákon povinnosti v rámci systému sociálneho zabezpečenia nielen ukladá, ale ich dodržiavanie aj primerane vynucuje, ak určitý subjekt svoje povinnosti neplní alebo porušuje. Prijemca dávky je podľa § 106 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. povinný písomne ohlásiť príslušnému orgánu sociálneho zabezpečenia do ôsmich dní zmeny v skutočnostiach rozhodných pre trvanie nároku na dávku, jej výšku a výplatu. Ak nespĺnil niektorú jemu uloženú povinnosť, prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej výmere ako patrila, alebo vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého nepatrila vôbec alebo v poskytovanej výške; to platí najmä vtedy, keď nespĺnil ohlasovaciu povinnosť, dávku vylákal alebo zamlčal niektorú rozhodnú skutočnosť (§ 107 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb.).

V prejednávanej veci odporkyňa odôvodnila svoje rozhodnutie, ktorým navrhovateľke uložila povinnosť vrátiť neprávom vyplatený invalidný dôchodok (jeho časť) tým, že navrhovateľka jej včas nenahlásila narodenie syna M. 25. novembra 1996. Táto skutočnosť bola podľa odporkyne rozhodná pre výšku vyplácanej dávky dôchodkového zabezpečenia, pretože od 25. novembra 1996 poberala rodičovský príspevok na M. (nar. 25. novembra 1996), ktorý sa považoval za iný príjem a spolu s invalidným dôchodkom a výživným na P. (nar. 7. júla 1985) v sume 400 Sk presiahol 1,1 násobok úhrnu súm životného minima pre jednu

plnoletú fyzickú osobu ustanovenú osobitným predpisom „o ďalšie spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu ustanovenú predpisom“.

V odvolacom konaní nemohlo zostať nepovšimnuté, že preplatok na dôchodku za obdobie od 25. novembra 1996 do 20. januára 2000 mohol vzniknúť len z dôvodu nehlásenia zmeny v skutočnostiach rozhodných pre trvanie nároku na dávku, jej výšku a výplatu, teda zmeny v príjmových pomeroch navrhovateľky, nie však neohlásením toho, že sa jej narodilo ďalšie dieťa, lebo len samotná táto skutočnosť nemá vplyv na výšku dávky.

Odvolací súd sa s právnym posúdením veci súdom prvého stupňa stotožnil. Ak preplatok vznikol v dôsledku porušenia povinnosti príjemcu dávky, tak v takomto prípade rozhodnutie správneho orgánu ukladajúce príjemcovi dávky vrátiť neprávom vyplatenú časť dávky, musí mať zákonom stanovenú formu, ktorú predstavujú formálne a hlavne obsahové náležitosti. Z rozhodnutia správneho orgánu ukladajúceho príjemcovi dávky vrátiť neprávom vyplatenú časť dávky, musí byť zrejmé, ktorá skutočnosť, ktorú navrhovateľka opomenula ohlásiť odporkyni bola rozhodujúcou skutočnosťou pre trvanie nároku na výplatu dávky, alebo odôvodňovala jej zníženie.

Rovnako v rozhodnutí musí byť jasne a zrozumiteľne odôvodnená aj výška preplatku, a to najmä uvedením súm, na ktoré mala nárok navrhovateľka podľa odporkyne a ktoré v skutočnosti preberala. Výška neprávom vyplatenej časti dôchodku, ktorú má podľa odporkyne navrhovateľka vrátiť, nie je pre nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia preskúmateľná. Nie je totiž možné zistiť ani len to, či a prečo odporkyňa vychádzala z toho, že navrhovateľka mala v rozhodnom období možnosť dosiahnuť dôchodok a iný započítateľný príjem len do výšky zodpovedajúcej 1,1 násobku životného minima pre dvojicu spoločne posudzovaných osôb, keď ust. § 54 ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb. v znení účinnom pred 1. júlom 1998 zvýšenie dôchodku umožňovalo až do sumy predstavujúcej 1,15-násobok životného minima pre dvojicu spoločne posudzovaných osôb.

Odvolací súd sa preto stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, na ktorom založil svoje rozhodnutie, a napadnutý rozsudok potvrdil podľa § 219 OSP ako vecne správny.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výroku tohto rozsudku v súlade s § 224 ods. 1 v spojení s § 151 ods. 1 OSP, lebo účastníci náhradu trov konania nežiadali.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave dňa 25. júna 2008

**Anna Žáková, v.r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia:
Dagmar Falbová

